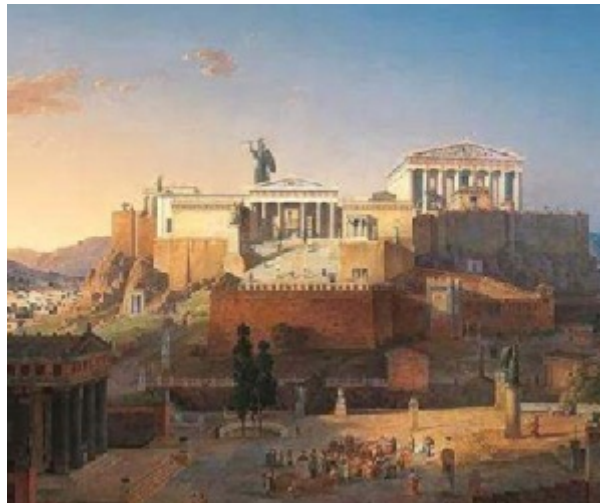

Η αρχαία Αθήνα και το δημοκρατικό της πολίτευμα γεννιούνται μέσω της φιλοσοφίας! **(Δρ. Ιωάννης Ν. Λίλης Λέκτορας Δογματικής και Συμβολικής Θεολογίας της Ανωτάτης Εκκλησιαστικής Ακαδημίας Ηρακλείου Κρήτης)**

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/2aRjC97>]

Νομίζω πως οι μεγάλοι φιλόσοφοι έγραψαν και δίδαξαν μόνο για την αρχαία Αθήνα, ως πόλη – κράτος, και για καμία άλλη πόλη της αρχαιότητας, όπως η Κόρινθος ή η Αιτωλία ή η Σπάρτη. Πόσο μάλλον για τις τόσο μακρινές πόλεις της αχανέστατης ελληνιστικής εποχής και της βυζαντινής αυτοκρατορίας. Η Φιλοσοφία των αρχαίων Ελλήνων φιλοσόφων, μόνο εντός της αρχαίας Αθήνας, γέννησε το δημοκρατικό πολίτευμα της αρχαίας Αθήνας. Το αριστοτελικό «πρῶτον ἀκίνητον κινούν» ή οι πλατωνικές «ἰδέες» διατυπώθηκαν για την διοίκηση και την οργάνωση της αρχαίας Αθήνας.

Για καμία άλλη πόλη. Εκτός του ότι διατυπώθηκαν μόνο για την αρχαία Αθήνα, γίνεται ευκρινές πως δεν διατυπώθηκαν μόνο για προσωπικό φιλοσοφικό στοχασμό ή απλώς για κάποια φιλοσοφική σχολή της αρχαιότητας, αλλά για πολιτικούς λόγους, όπως τους αντιλαμβάνονταν η αρχαία Αθήνα. Εξού και η μεγαλύτερη τιμωρία στην αρχαία Αθήνα ήταν η εξορία· τα δημόσια κτήρια της Αθήνας ήταν πολυδάπανα και καλαίσθητα, ενώ οι ιδιωτικές κατοικίες σχεδόν ανύπαρκτες. Επίσης η φιλοσοφία γέννησε και την αττική τραγωδία και κωμωδία, οι οποίες ζουν και αναπνέουν αυστηρά μόνο στην αρχαία Αθήνα. Ο Αριστοτέλης την ώρα που μιλά για τις «πρῶτες οὐσίες», βασικότατο «οντολογικό» ζήτημα της φιλοσοφίας του, μιλά και για τη συμπεριφορά του νομοθέτη Σόλωνα στην αρχαία Αθήνα, μόλις είχε θεσπίσει έναν πολύ σημαντικό νόμο, ώστε να αποφύγει την εκ των υστέρων αλλαγή του νόμου, εξυπηρετώντας τους πιο ισχυρούς ή τους πολίτες που γνωρίζονταν προσωπικά μαζί του και είχαν την ευχέρεια της ύποπτης προσωπικής συναλλαγής. Επίσης την ίδια ώρα διατυπώνει και τον ορισμό της αρχαίας αττικής τραγωδίας, ακριβώς γιατί η φιλοσοφία γέννησε την τραγωδία· στον ορισμό της τραγωδίας υπάρχει ο όρος «εἶδη» (χωρίς ἐκάστῳ τῶν «εἰδῶν» ἐν τοῖς μορίοις) βασικό κομμάτι των αριστοτελικών «δευτέρων οὐσιῶν», των οποίων η ασταμάτητη κίνηση γεννά τα «εἶδη» και τα «γέννη» των όντων.

Οι νεοπλατωνικοί φιλόσοφοι όπως ο Πλωτίνος ή ο Στέφανος της Αλεξανδρινής

Σχολής, που αναφέρει ο Νικήτας Σινιόσογλου, κατ' ουσίαν δεν έχουν, κατά τη γνώμη μου, ούτε και αυτοί καμία σχέση με τον Αριστοτέλη ή τον Πλάτωνα, εφόσον βρίσκονται τόσο μακριά από την Αθήνα, και χρονικά και τοπικά, και δεν διατυπώνουν τις απόψεις τους για την πολιτική οργάνωση της Αθήνας, ούτε συνδέονται με την αρχαία τραγωδία. Είναι βέβαια φιλόσοφοι αλλά με εντελώς καινούριο περιεχόμενο, διάφορο εκείνου της αρχαίας Αθήνας. Νομίζω πως ο Νικήτας Σινιόσογλου τους βλέπει ουσιαστικά το ίδιο. Όμως στην κλασική αρχαιότητα το πρωτεύον ήταν η γεωγραφία μεταξύ Νότιας Ιταλίας και Ιωνίας και δευτερεύουσα ήταν η ελληνική γλώσσα. Στη γεωγραφία πρέπει να ψάξουμε πρώτα τη φιλοσοφία της αρχαίας ελληνικής αρχαιότητας όχι μόνο και γιατί η γεωγραφία γέννησε τη συγκεκριμένη φιλοσοφία, αλλά και γιατί κατόπιν η φιλοσοφία επηρέασε και διαμόρφωσε τη συγκεκριμένη γεωγραφία, την οποία γέννησε και στην οποία ζούσε. Η διαμόρφωση των «τειχών» της αθηναϊκής πόλεως – κράτους δεν ήταν καθόλου τυχαία, αλλά συνδέεται άμεσα με την αρχαία ελληνική φιλοσοφία. Όλες οι πόλεις μεταξύ της Νότιας Ιταλίας και Ιωνίας, θέλοντας και μη, μιλούσαν την ελληνική. Στις ελληνιστικές επικράτειες εκ των πραγμάτων δεν υπάρχει γεωγραφία, καθώς είναι αχανέστατες, δεν μπορούν ασφαλώς να φυλαχτούν από γεωγραφικά σύνορα και το μόνο στοιχείο που ένωνε την αυτοκρατορία ήταν μόνο η ελληνική γλώσσα. Ο Μέγας Αλέξανδρος μετέφερε βέβαια στις κατακτήσεις του και τον λοιπό ελληνικό πολιτισμό της εποχής, όπως αττική τραγωδία και κωμωδία, ηθοποιούς, ποιητές προς ενίσχυση του ελληνικού στοιχείου, όμως σε σοβαρό επίπεδο, μόνο η ελληνική γλώσσα μπορούσε να μείνει για πάντοτε στις απομακρυσμένες περιοχές και να σώσει, εκεί, τον ελληνισμό. Η ελληνική γλώσσα ένωνε τις απομακρυσμένες περιοχές των ελληνιστικών επικρατειών και διαμόρφωνε τα όρια της αυτοκρατορίας· περιοχές που δεν μετείχαν πλήρως στον ελληνικό τρόπο ζωής μιλώντας επαρκώς τα ελληνικά, κινδύνευαν να αποκοπούν από την επικράτεια, καθώς μόνο η μετοχή στον ελληνισμό τους έδινε υπόσταση. Στο Βυζάντιο (που επίσης ήταν μία αχανέστατη αυτοκρατορία περίπου με τα ίδια όρια των ελληνιστικών επικρατειών και δεν μπορούσε να φυλαχθεί με γεωγραφικά σύνορα) μετά από ένα σημείο – κατά τη γνώμη μου τη Β΄ Οικουμενική Σύνοδο του 381 μ.Χ. – διατηρήθηκε, όπως ήδη αναφέραμε, και εκεί η ελληνική γλώσσα ως πρώτιστος συνεκτικός κρίκος της βυζαντινής αυτοκρατορίας, όμως εκτός από αυτήν προστέθηκε και ο Χριστιανισμός, ο οποίος επίσης ένωνε την αυτοκρατορία και διαμόρφωνε τα όρια της· οι μονοφυσίτες που δεν αποδέχτηκαν την Δ΄ Οικουμενική Σύνοδο του 451 μ.Χ. έφυγαν από τη βυζαντινή αυτοκρατορία, και ο αυτοκράτορας εξαιτίας τους έχασε αυτοκρατορικά εδάφη.

[Συνεχίζεται]